

Oikeudenmukainen verotuksen oikaisuvaatimusmenettely

Verotusmenettelyssä ensisijainen muutoksenhakuaste on verotuksen oikaisulautakunta. Jos verovelvollinen on tyytymätön Verohallinnon antamaan päätökseen, hän voi tehdä siitä oikaisuvaatimuksen. Vaatimus osoitetaan verotuksen oikaisulautakunnalle, mutta oikaisuvaatimuksen tutkii ensin Verohallinto. Mikäli Verohallinto ei oikaise päätöstä oikaisuvaatimuksen johdosta, siirretään vaatimus verotuksen oikaisulautakunnalle.

Verotuksen oikaisulautakunnan asemaa ja menettelyn oikeudenmukaisuutta on julkisesti arvosteltu (esimerkiksi Juusela, Janne: Perustuslakiraportti II: Perustuslain periaatteet eivät toteudu verotuksessa, Libera 24.10.2016 ja Muutoksenhakua pitäisi uudistaa veroasioissa, Helsingin Sanomat 4.11.2016). Arvostelun mukaan verotuksen muutoksenhakumenettely ei täytä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksia.

Perinteisesti oikaisuvaatimusmenettelyä ei kuitenkaan ole pidetty oikeudenkäyntimenettelynä vaan hallintomenettelynä. EU-oikeus, perusoikeuskirja ja Euroopan ihmisoikeussopimus ovat kuitenkin voineet tuoda tähän ajatteluun uusia näkökulmia, joita ei ole ennen osattu ottaa huomioon. Onko esimerkiksi riittävää, että hallinnollisesta oikaisuvaatimusmenettelystä on valitusoikeus tuomioistuimeen, eli ns. access to court täyttyy?

Kirjoituksessani tutkin, miten verotuksen oikaisuvaatimusmenettelyssä toteutuu oikeudenmukaisuusvaatimus. Onko muuttunut yhteiskunta tuonut menettelylle uusia vaatimuksia? Toteutuvatko nämä vaatimukset nykyisessä menettelyssä? Riittääkö muodollinen oikeudenmukaisuus vai tulisiko ottaa huomioon myös se, miltä menettely verovelvolliselle ja yhteiskunnalle näyttäytyy? Heijastuvatko muutokset yhteiskunnassa myös siihen, miten oikeudenmukaiseksi oikaisuvaatimusmenettely koetaan?

Kimmo J. Nieminen, 1.2.2019